

МИНИСТАРСТВО ПОЉОПРИВРЕДЕ, ШУМАРСТВА И ВОДОПРИВРЕДЕ

У складу са чланом 44. став 1. Уредбе о методологији управљања јавним политикама, анализи ефеката јавних политика и прописа и садржају појединачних докумената јавних политика („Сл. гласник РС“ бр. 8/19), Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде објављује

И Н Ф О Р М А Ц И Ј У

О СПРОВЕДЕНИМ КОНСУЛТАЦИЈАМА

О НАЦРТУ НАЦИОНАЛНОГ ПРОГРАМА ЗА ПОЉОПРИВРЕДУ ЗА ПЕРИОД 2022-2024. ГОДИНЕ

Током израде Нацрта Националног програма за пољопривреду за период 2022-2024. године (у даљем тексту: Програм) спроведене су консултације са циљним групама и заинтересованим странама, као и са релевантним органима државне управе.

Процес јавних консултација о Нацрту Програма реализован је у периоду од 23. фебруара до 11. марта 2022. године објављивањем Нацрта Програма на интернет страници Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде (www.minpolj.gov.rs), као и постављањем обавештења о почетку процеса јавних консултација на платформи еКонсултације.

Јавности је стављен на увид Нацрт Програма, са позивом за достављање коментара и сугестија електронским путем у форми писаних коментара. Консултације су спроведене у форми прикупљања писаних коментара и размењивањем електронске преписке, с обзиром да, због пандемије COVID-19, нису одржавани јавни скупови.

Током трајања јавних консултација, а у оквиру консултативног процеса, Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде, Сектор за пољопривредну политику, обратио се Републичком секретаријату за јавне политике са молбом за давање сугестија и коментара на достављен Нацрт Програма и пратеће анализе.

У оквиру процеса јавних консултација, достављени су коментари и сугестије следећих учесника у консултативном процесу:

- Пољопривредног факултета, Универзитета у Новом Саду,
- *FAO* пројекта „Јачање отпорности сектора пољопривреде на елементарне непогоде“,
- Основних оградивачких организација (ДОО “Услуге у узгоју животиња – Љутић” и „Селект тим ДОО“ Сомбор).

О одржавању процеса јавних консултација обавештени су и органи АП и ЈЛС, надлежни за пољопривреду, али са њихове стране нису достављени коментари.

Републички секретаријат за јавне политике упутио је конструктивне коментаре у погледу усклађености документа са Законом о планском систему Републике Србије („Сл. гласник РС“ бр. 30/18) и Уредбом о методологији управљања јавним политикама, анализи ефеката јавних политика и прописа и садржају појединачних докумената јавних политика („Сл. гласник РС“ бр. 8/19). Основне сугестије односе се на реструктурирање мера из Нацрта Програма у активности и прихватљиво дефинисање мера за испуњење посебних циљева. У складу са овом препоруком, све сугестије су **прихваћене** и извршено је препоручено усклађивање мера и активности.

Такође, једна од препорука односила се на потребу дефинисања буџета за реализацију Програма на нивоу мера, што је **прихваћено** и структура финансијског плана је усклађена са сугестијама,

укључујући приказ финансијских средстава по мерама у оквиру Акционог плана за спровођење Програма.

Поред тога, сугестије су упућене и у погледу Акционог плана за спровођење Програма, који је било потребно ускладити са прописаним форматом. Ова сугестија је **прихваћена** и припремљен је нови Акциони план за спровођење Програма, у складу са препорукама Републичког секретаријата за јавне политике.

Једна од сугестија овог органа била је да се размотри могућност да се из наслова документа избрише реч „национални“, с обзиром да се мере садржане у Нацрту Програма примењују на целој територији Републике Србије. Имајући у виду да се Програм доноси на основу члана 5. став 2. Закона о пољопривреди и руралном развоју („Сл. гласник РС“ бр. 41/09, 10/13 – др. закон, 101/16, 67/21 – др. закон и 114/21), којим се прописује доношење Националног програма за пољопривреду, ова сугестија **није прихваћена**.

С обзиром да поједине мере (мере подршке за уређење тржишта у сектору вина и сектору пчеларства), описане у Нацрту Програма, нису предвиђене за имплементацију током примене Програма, сугестија Републичког секретаријата за јавне политике била је да се ове мере искључе из Нацрта Програма, што је **прихваћено**.

Пољопривредни факултет Универзитета у Новом Саду, Департаман за сточарство, као Главна одгајивачка организација у сточарству за подручје АП Војводине, доставио је коментаре и сугестије у делу текста Нацрта Програма, који се односи на сточарство. У том смислу, сугестија је да се у оквиру тачке 1.3. Програма, у делу који описује подстицаје за приплодна грла, грла која нису под контролом продуктивности дефинишу као „грла која нису под сталном контролом продуктивности“. Наведена сугестија **није прихваћена**, с обзиром да дефинисање ове категорије животиња на предложен начин имплицира да сва грла која оставују право на подстицаје треба да буду под контролом продуктивности, што није била интенција предлагача. Наиме, Нацрт Програма предвиђа трансформацију мере у другој години примене у смислу проширења опсега грла која ће бити предмет подршке, тако да ће се подршка примењивати како на животиње под контролом продуктивности, тако и на грла која нису под контролом продуктивности, уз примењене различите нивое подршке за ове две категорије животиња. Циљ мере је да се кроз субвенционисање свих грла повећа производња производа сточарства, док се кроз подстицаје намењене субвенционисању гајења квалитетних проплодних грла унапређује и квалитет добијених производа.

Такође, наводе се сугестије да се у показатеље резултата за мере у области сточарства укључе и остале врсте животиња осим наведених (јарад и свиње, односно козе, копитари, живина, пчеле и рибе). Ове сугестије **нису прихваћене**, с обзиром да су одабрани репрезентативни показатељи, који ће бити праћени у наредном периоду, а који на најбољи начин одсликавају циљ мере и њене ефекте.

Једна од сугестија односи се на анализу постојећег стања и дефинисање циљеве за очување генетичких ресурса. Ова сугестија **није прихваћена**, с обзиром да је наведено питање саставни део Националног програма руралног развоја.

Пројекат „Јачање отпорности сектора пољопривреде на елементарне непогоде“, који у сарадњи са Министарством пољопривреде, шумарства и водопривреде спроводи Организација за храну и пољопривреду Уједињених нација (*FAO UN*) уз финансијску подршку Европске уније, доставио је Анализу Нацрта Програма са препорукама за унапређење у области повећања отпорности пољопривреде на климатске промене и управљања ризицима. Достављени документ садржи уопштене препоруке, без конкретних предлога за измену текста Нацрта Програма, које у великој мери превазилазе текст Нацрта Програма, због чега већина није могла бити уважена.

Мишљење пројекта је да Нацрт Програма „не одражава битно усклађивање са стратешким циљевима ЗПП у погледу одговора на климатске промене, бриге о заштити животне средине и очувања биодиверзитета и пејзажа“. Напомињемо да ЗПП за период 2021-2027. године садржи девет циљева, а да ће се мере, усмерене ка остварењу ових циљева у пракси примењивати од 2023. године. Поменути циљеви у вези заштите животне средине, одговора на климатске промене и очување биодиверзитета и пејзажа реализоваће се у највећој мери кроз захтеве „условљености“, чије ја постепена примена у националној политици предвиђена за период након примене Програма. Такође, значајан део мера, усмерених ка достизању ових циљева, има карактер мера руралног развоја, што није предмет Програма.

Сходно напред наведеном, став пројекта да визија Програма „не укључује отпорност пољопривредне производње на климатске промене и тежњу државе да управља ризицима и мерама за њихово ублажавање“ и предлог да се ови елементи додају визији, **није прихваћен**, имајући у виду да Нацрт Програма у највећој мери садржи мере усмерене ка стабилности дохотка произвођача, унапређењу конкурентности и уређењу тржишта, односно мере пољопривредне политике, еквивалентне мерама првог стуба ЗПП. Борба против климатских промена као област деловања у већој мери је заступљена у политици руралног развоја и политици заштите животне средине, што није предмет овог програма. У том смислу, наведени принципи *climate-smart agriculture (CSA)*, одрживости и адаптабилности, као и управљања ризицима, предмет су других стратешких докумената, док ће поједини елементи политике заштите животне средине и борбе против климатских промена бити укључени у пољопривредну политику кроз процес хармонизације националне пољопривредне политике са *acquis* у периоду након примене Програма, у мери у којој то захтева усклађивање са мерама првог стуба ЗПП.

Иста сугестија пројекта дата је и у погледу општег циља, односно потребе за његово „усмерење ка јачању отпорности пољопривреде на климатске промене, као и ка одрживости пољопривредне производње“. Напомињемо да је општи циљ Нацрт Програма преузет из Стратегије пољопривреде и руралног развоја Републике Србије за период 2014-2024. године („Сл. гласник РС“ бр. 85/14) као „кровног“ стратешког документа пољопривреде, а у складу са одредбама Закона о планском систему Републике Србије, због чега ова сугестија **није прихваћена**.

Поред тога, сугерише се да би „општи циљ требало би да одражава прерасподелу подршке приходима у корист малих пољопривредника, младих и жена носиоца пољопривредних газдинстава“. Напомињемо да мере првог стуба ЗПП равномерно третирају све кориснике пољопривредне политике, без обзира на величину, пол и старост, док постоје посебно креиране шеме за мале и младе пољопривреднике, чије је усклађивање и примена у националној политици планирано за период након примене Програма. За разлику од мера првог стуба, на поједине мере другог стуба ЗПП може да утиче категорија пола и старости носиоца газдинства, а што је предмет Националног програма руралног развоја. Мере садржане у Нацрту Програма су родно и старосно неутралне, изузимајући меру кредитне подршке, која обезбеђује додатне повољности за кориснике мере женског пола и пољопривреднике млађе од 40 година, у смислу примене ниже каматне стопе за подносиоца захтева. Из наведених разлога, ова сугестија **није прихваћена**.

У оквиру посебног циља 1 дата је примедба да би „циљ требало да се фокусира на одрживост пољопривредне производње, засноване на добрим пољопривредним праксама (*GAP – Good Agricultural Practices*), на принципима *CSA* и агроеколошким принципима“, да се у оквиру мере основни подстицаји за биљну производњу „постепено уводе стандарде за добро пољопривредно и еколошко стање земљишта (*GAEC – Good Agricultural and Environmental Conditions*)“, као и да „поред показатеља резултата основних подстицаја за биљну производњу, треба увести и усклађеност са *GAEC*“. У Нацрту Програма већ је наведено да је предуслов за увођење одређених захтева „вишеструке усклађености“ и трајних травњака успостављање *IACS/LPIS* система, које је планирано за период након примене Програма, због чега ће трансформација мере бити спроведена након тог периода. Стога, поштовање доброг пољопривредног и еколошког стања још увек није могуће увести као услов за остваривање права на директна плаћања, што је разлог због чега ово питање није саставни део Нацрта Програма. Ово питање ће свакако бити обрађено у наредном програму, али у овом тренутку сугестија **није прихваћена**.

У оквиру мера усмерених ка остварењу посебног циља 2, дата је сугестија у погледу успостављања тржишних стандарда, за које је „важно да буду оствариви већини пољопривредника“, као и да „приликом увођења стандарда, требало би посебно размотрити потребе малих пољопривредних произвођача за приступ тржишту“. Напомињемо да се систем тржишних стандарда успоставља на основу Закона о уређењу тржишта пољопривредних производа („Сл. гласник РС“ бр. 67/21), који се у овој области усклађује са Уредбом (ЕУ) 1308/2013. Такође, циљ је да пољопривредници унапреде своју производњу у правцу достизања тржишних стандарда. У том смислу, не постоји могућност одступања од прописа ЕУ са којима се врши усклађивање, због чега предложена сугестија **није прихваћена**.

Пројекат такође наводи коментар да „Јавне интервенције на тржишту треба да имају за циљ укључивање и промовисање малих пољопривредника, младих и жена, у циљу промовисања одрживе

и друштвено одговорне пољопривредне политике.“. Напомињемо да наведено није циљ ове мере, већ отклањање тржишних поремећаја и очување прехранбене сигурности, због чега коментар **није прихваћен**.

У погледу подршке приватном складиштењу пројекат је дао коментар који се односи на стандардизацију приватних складишта, односно „укључивање *DRR (Disaster Risk Reduction)* стандарда и праћење, а та складишта би требало да буду укључена у планове МПШВ за управљање ризицима“. Подршка приватном складиштењу као механизам јавних интервенција обухвата рефундирање трошкова складиштења за чување робе у складишту самог произвођача. Није јасно на шта се тачно мисли у коментару везано за складишне капацитете, с обзиром да је осигурање робе генерална процедура складиштара и у подзаконским актима ово питање биће детаљније регулисано. С обзиром да Програм не садржи детаљну регулативу, која је део подзаконских прописа, коментар **није усвојен**.

Такође, пројекат наводи предлог да посебне и ванредне интервенције буду детаљније разрађене у подзаконским актима, што је предвиђено Законом о уређењу тржишта пољопривредних производа.

Даље, пројекат сугерише да бу у оквиру мере подршке побољшању прехранбених навика деце и омладине „требало увести повољније услове за учешће малих пољопривредних произвођача, младих пољопривреника и жена носиоца РПГ, као и пољопривредних-баштенских заједница (*community farming*)“. Подршка побољшању прехранбених навика деце и омладине усмерена је на децу школског о предшколског узраста, која би у школама, у унапред дефинисаним терминима (једном или два пута недељно) конзумирала здраве намирнице (млеко, воће и поврће). Механизам спровођења мере захтева процедуру јавне набавке, чији ће предмет бити наведени производи у неопходним количинама, који испуњавају све прописане стандарде квалитета и безбедности хране. Сви субјекти који испуњавају прописане услове у погледу количина и квалитета биће у могућности да учествују у јавној набавци. Сходно томе, није могуће фаворизовати мале пољопривредне произвођаче, младе пољопривренике или жене, због чега ова сугестија **није прихваћена**.

У оквиру мера посебног циља 2 сугерише и да је „у оперативне програме произвођачких организација (у сектору воћа и поврћа) потребно увести климатске промене, добру произвођачку праксу, управљање ризицима и стандардизацију квалитета као стандардне хоризонталне теме“. Ова мера је такође базирана на Закону о уређењу тржишта пољопривредних производа, а усклађује се са Уредбом (ЕУ) 1308/2013, тако да је садржај оперативних програма прописан наведеним актима. У том смислу, сугестија за укључивање поменутих питања у садржај оперативних програма **није прихваћена**, али ће свакако ова питања бити ближе размотрена након усвајања релевантних имплементационих уредби ЕУ у овој области, а на основу нове реформе ЗПП.

Пројекат такође наводи коментаре у области мера подршке за уређење тржишта у сектору вина и сектору пчеларства. С обзиром да је прихваћена напред наведена сугестија Републичког секретаријата за јавне политике, овај део текста је искључен из Нацрта Програма.

У оквиру мера наведених у оквиру посебног циља 3, пројекат наводи сугестију да је „У оквиру системске подршке потребно обезбедити припрему система МПШВ и пољопривредних произвођача за стандарде *GAEC*“. Како је претходно наведено, предуслов за увођење одређених захтева „вишеструке усклађености“ је успостављање *IACS/LPIS* система, које је планирано за период након примене Програма, због чега ће трансформација мере бити спроведена након тог периода. У том смислу, ово питање биће саставни део наредних програмских докумената, због чега се у овом тренутку сугестија **не прихвата**.

Такође, у оквиру истог циља наводи се коментар у облику препоруке „да би требало увести нову меру за генетске ресурсе – банке гена за сточарство и за биљну производњу, како би се омогућило побољшање сорти и раса“. Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде у циљу очувања аутохтоних раса домаћих животиња у оквиру мера руралног развоја издваја средства за подстицаје за очување животињских генетичких ресурса у банци гена кроз подршку програму који се односи на очување и унапређење животне средине и природних ресурса и који обухвата очување животињских генетичких ресурса у банци гена, као и подстицаје за очување животињских генетичких ресурса који обухватају подршку програму који се односи на очување и унапређење животне средине и природних ресурса и то очувањем животињских генетичких ресурса на газдинствима пољопривредних произвођача. С обзиром да ове мере припадају мерама руралног

развоја, детаљније ће бити разрађене у Националном програму руралног развоја, због чега овај коментар **није прихваћен**.

Даље, наводи се сугестија да се у оквиру подстицаја за промотивне активности у пољопривреди и руралном развоју укључе и промотивне мере везане за климатски паметну пољопривреду, као и промоција мера митигације ризика у пољопривредној производњи. Напомињемо да у оквиру ових активности корисник подстицаја је тај који сам одређује тему коју жели да презентује, а у вези са пољопривредом и руралним развојем. С тим у вези, теме везане за климатски паметну пољопривреду, као и промоцију мера митигације ризика у пољопривредној производњи могуће је презентовати у оквиру различитих научно-стручних скупова, семинара, радионица, трибина, привредних манифестација.

Када је реч о посебном циљу 4, који се односи на унапређење органске производње, пројекат предлаже додатну подршку за мала пољопривредна газдинства, младе и жене носиоце пољопривредних газдинстава. С обзиром да се за подстицаје за органску биљну и сточарску производњу (плаћања по хектару, грлу стоке/кошници) примењује механизам обрачуна и исплате еквивалентан директним плаћањима, није могуће предвидети додатну посебну подршку, односно додатне критеријуме селекције у складу са полом и годинама пољопривредника, као и величином газдинства. Право на подстицаје имају правна лица, предузетници и физичка лица, без обзира на пол, године и величину, у складу са прописима којима се регулише остваривање права на ову врсту подстицаја. Такође, подсећамо да се у РПГ може уписати и пољопривредно газдинство са мање од 0,5 ha пољопривредног земљишта, односно друго земљиште или грађевинска целина на коме предузетник и пољопривредник - физичко лице, обавља сточарску, виноградарску или повртарску производњу (стакленици и пластеници), односно обавља друге облике пољопривредне производње (узгој рибе, гајење печурака, пужева, пчела и др.), односно обавља прераду пољопривредних производа, односно обавља друге непољопривредне активности (сеоски туризам, стари занати и др.). Сходно томе, жене, млади пољопривредници, као и мала газдинства, нису изузети од остваривања права на ову категорију подстицаја. У складу са претходним, предлог пројекта за додатни ниво подршке за ове категорије корисника **није могуће прихватити**.

Основна одгајивачка организација ДОО “Услуге у узгоју животиња – Љутић” (дипл. инж. Стојанка Љутић) доставила је сугестије и коментаре на Нацрт Програма, које се односе на мере за остваривање посебног циља 1, а у области сточарства. Сугестије се, између осталог, односе на предлог да се мере у оквиру тачке 1.3. Подстицаји за приплодна грла и тачке 1.6. Подстицаји за краве за узгој телаци за тов споје у јединствену меру, са измењеним називом „Подстицај за приплодна грла“. Имајући у виду претходно наведене сугестије Републичког секретаријата за јавну политику о промени назива мера и навођењу активности, подстицаји за краве за узгој телаци за тов, узевши у обзир њихов циљ, премештени су у форми активности у меру Унапређење производње меса, при чему другу активност ове мере чине подстицаји за тов јунади, јагњади, јаради и свиња. Међутим, у Нацрту Програма наведено је да је планирано да се активност подстицаји за краве за узгој телаци за тов у постојећем облику имплементира само у првој години примене Програма и да у наредном периоду буде интегрисана у меру Унапређење расног састава приплодних грла, односно у подршку за приплодна грла, што је у складу са сугестијом.

Такође, предлаже се да „осим припајања ове две субвенције неопходно је да сва грла за која се конкурише буду под контролом продуктивности и тиме се омогући праћење њихове производње и врши одабир женског потомства за даљу репродукцију“. Циљ ове мере је унапређење расног састава животиња, али уз истовремено повећање бројног стања грла. Управо из тог разлога постоје подстицаји за квалитетна грла, за које је превиђен виши нови подстицаја у односу на грла ван контроле продуктивности. Није могуће да сва грла буду под контролом продуктивности, а настојање предлагача је да се подстакну и она газдинства која из неког разлога не држе грла која су под контролом продуктивности. Министарство стимулише контролу продуктивности кроз подршку спровођењу одгајивачких програма ради остваривања одгајивачких циљева у сточарству, али не може се условити да сва грла која добијају подстицаје буду у систему контроле, због чега овај предлог **није прихваћен**.

У оквиру ове групе предлога наведене су сугестије које се односе на поједине одредбе правилника којим се детаљније прописују подстицаји за квалитетна приплодна грла, и то у погледу укидања лимита у броју грла, рока за подношење захтева и рока за доношење решења. С обзиром да се ова

питања не обрађују у Програму, већ у подзаконском пропису, предлози **нису прихваћени**.

Напоследку, једна од сугестија односи се на „молбу да се и у будућности при доношењу важних одлука и измена у области сточарства, што више укључе одгајивачке организације“, са чим је Министарство сагласно.

Основна одгајивачка организација „Селект тим ДОО“ Сомбор (Драган Плавшић) такође је доставила сугестије које се односе на мере подршке у сточарству у оквиру посебног циља 1. Као и у претходно наведеним коментарима друге одгајивачке организације, и у овом случају сугестије се односе спајање активности подстицаји за приплодна грла и подстицаји за краве за узгој телади за тов у јединствену меру, као и на предлог да сва грла која су предмет подршке буду под контролом продуктивности, на шта је напред одговорено.

Осим наведених сугестија и коментара, друге примедбе на Нацрт Програма нису достављене током процеса јавних консултација.

Датум: 24. март 2022. године